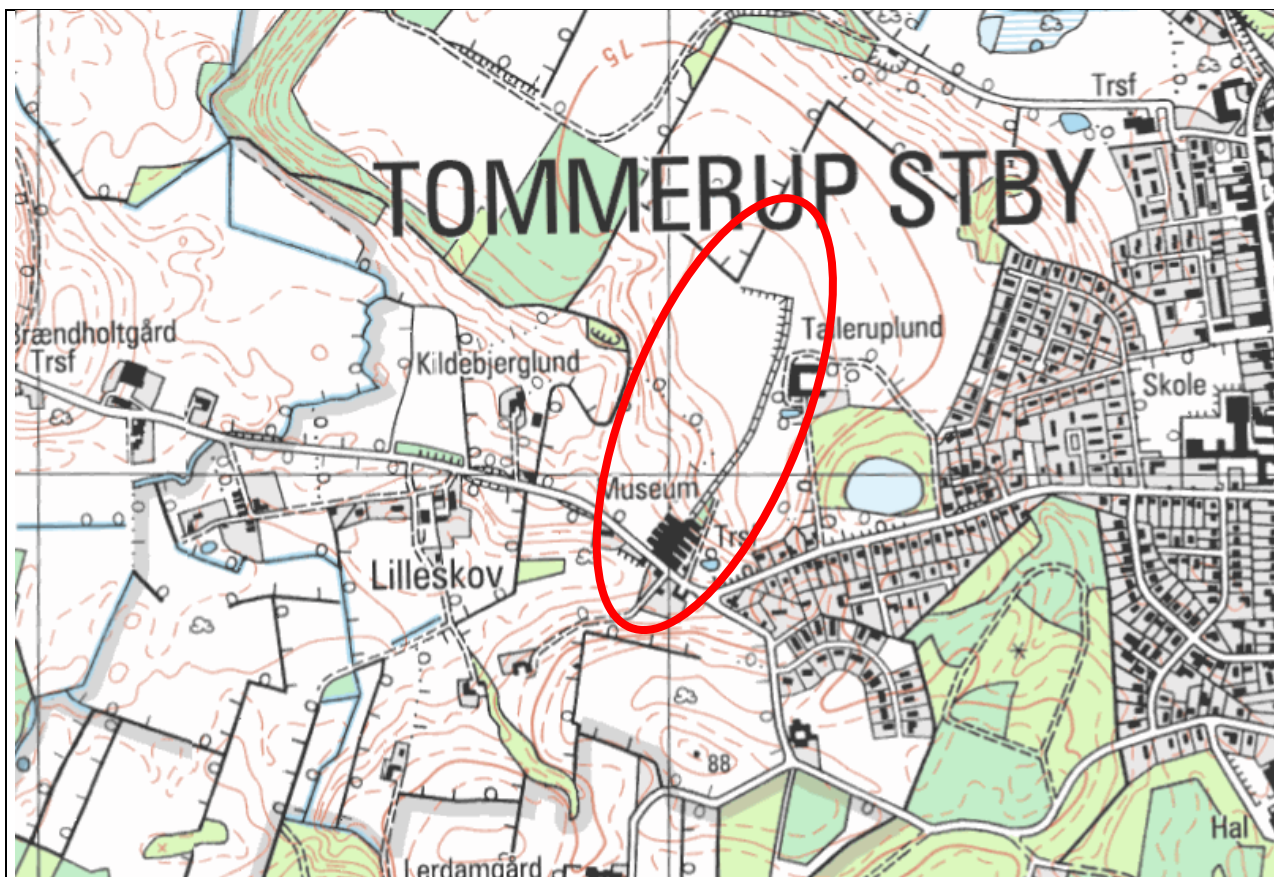

IDENTIFIKATION

Kommunenavn Ny Assens	Kommunenr.	Hovedplantype	Udskrivningsdato 30. 11. 07
Beliggenhed Tommerup	Adresse Lilleskovvej 69		
Landsejerlav	Matrikelnr. 2 HE Tallerupgaard, Tommerup		
Planoplysninger	Koordinater		

Kort 4 cm, Kort og Matrikelstyrelsen.

Copyright, Kort & Matrikelstyrelsen

TOPOGRAFISK UNDERSØGELSE

Lilleskov Teglværk er beliggende i Tommerup Stationsby's udkant langs Lilleskovvej på vej mod Brændholdt Bjerg og Frøbjerg Bakker mod vest.

Teglværket er bygget direkte ind i randen af den 0,5 km² store, flade bakke, der hæver sig op til 25 m over de omkransende dalgange, og som afvandes af Brændeå mod vest.

Teglværkets lergrav findes på den store flade bakke bag Talleruplund nord for Lilleskov Teglværk. Lergravens placering har kunnet udnyttes positivt af teglværket, idet man har etableret en tipvognsbane mellem teglværket og lergraven. Tipvognene har således kun skulle trækkes op ad bakke når de var tomme, og kunne selv rulle retur og direkte ind i teglværket, når de var læsset med ler.

HISTORISK UNDERSØGELSE

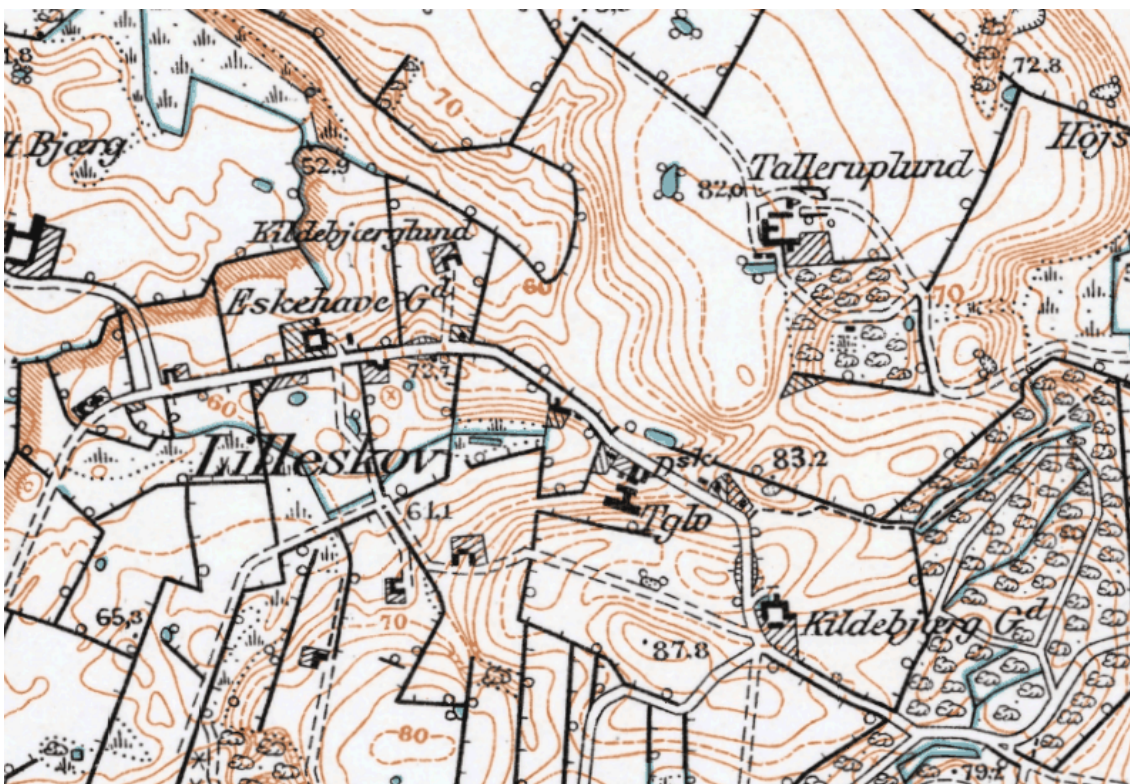
HISTORISKE KORT

Målebordsblad 1842-1899, Kort og Matrikelstyrelsen.

Copyright, Kort & Matrikelstyrelsen

Kortet viser, at der ikke fandtes noget teglværk på stedet på opmålingstidspunktet, men terrænformerne er nøjagtig som de ses i dag.

Målebordsblad 1928, Kort og Matrikelstyrelsen

Copyright, Kort & Matrikelstyrelsen

Kortet viser, at det tidligste teglværk opført i 1905, var beliggende på den sydlige side af Lilleskovvej.

HISTORISK UNDERSØGELSE**KULTURLANDSKABET**

Tommerup og omegn har gennem århundreder været kendt som teglværksej. Både i Tommerup og i nabokommunerne har der været optimale forhold for teglproduktion. Der har været store forekomster af ler i høj kvalitet, som var særdeles velegnet til fremstilling af teglsten, og der var mose og skov i umiddelbar nærhed, så det har været muligt at skaffe brændsel.

I og omkring Tommerup har været 6 teglværker i funktion i 1900 årene og af dem har Skovstrup overlevet som en moderne virksomhed og Lilleskov Teglværk har videreført de gamle håndværksteknikker i det arbejdende museumsteglværk.

Det første Lilleskov Teglværk lå på sydsiden af Lilleskovvej og var opført i 1905.

Brændingen af teglsten foregik i højovn og det ældste teglværk leverede især sten til de mange husmandsbrug, der blev opført i 1920'erne. Det ældste teglværk brændte teglstenene i en højovn, men den blev i løbet af få år ombygget til en langt mere rationel ringovn. Den udvidede produktion medførte, at man etablerede et tipvognsspor fra teglværket til lergraven.

I 1929 købte teglværket 6 tdr. land af Talleruplund og lod et nyt teglværk opføre på den nordlige side af Lilleskovvej. Det nye teglværk blev til dels opført af genbrugsmaterialer fra det gamle teglværk. I 1931 blev en ny og større ringovn opført. Ved hjælp fra Arkitekt maa Ib Hemicks optegnelser er det muligt, at danne sig et lille overblik over bygningshistorien.

A. Ovnhuset blev opført i perioden 1925-45 – på nær udbygningen mod syd, der er af nyere dato.

Håndstrygeladen i anlæggets nordøstligste hjørne blev opført i 1930 til brug for tørring af håndstrøgne sten og der lå oprindeligt en tilsvarende lade på den modsatte side af ovenhuset. I 1930 blev der også opført en tørve- og brændselslade på teglværket.

Tørreladerne blev opført i vinterperioderne over en årrække og stod færdige i 1938-39. De var alle i en etage og på 15 fag på opførelstidspunktet.

Tipvognsbanen blev etableret i 1934 og blev trukket af en dieselmotor placeret inde i teglværket.

Efter anden verdenskrig blev der stort behov for byggematerialer og man udvidede teglværket ved dels at forlænge nogle af tørreladerne og ved at bygge en etage mere på. Talleruplund med jordtilliggende blev opkøbt og så var råmaterialerne til produktionen sikret.

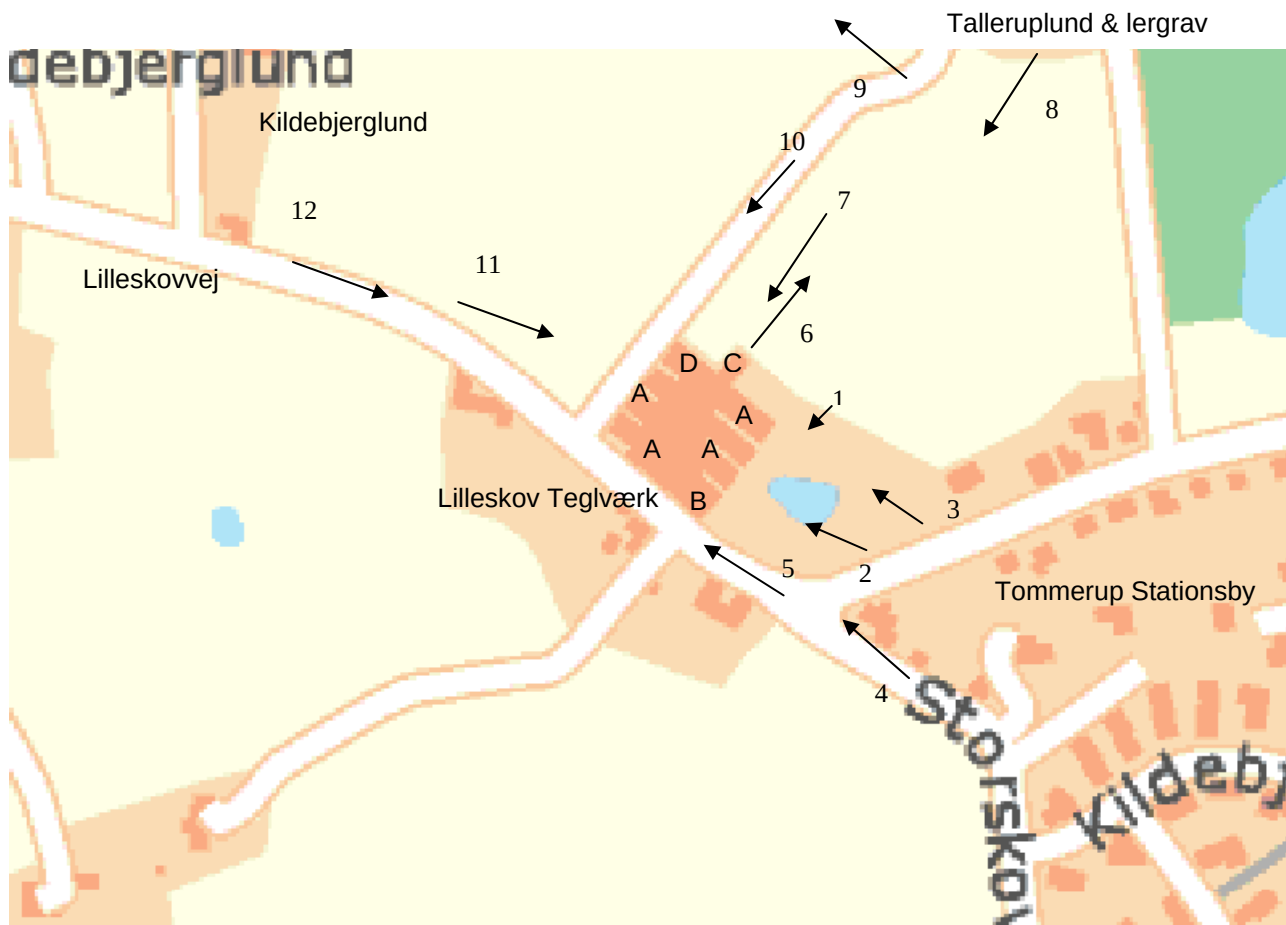
I 1965 sker den sidste udvidelse af teglværkets ringovn, så den nu kan rumme op til 120.000 sten – næsten 1½ gang mere end det ældste teglværks højovn. I 1965 opføres tillige overdækningen over kasseføreren.

I 1983 var det slut med produktionen og mange frygtede, at Lilleskov Teglværk også ville ende med at blive revet ned, men det sket ikke – i dag drives stedet som forening og museumsteglværk/ industrimuseum sammen med en masse andre aktiviteter i og omkring de gamle bygninger.

Kile: Lilleskov Teglværk i Tommerup, 100 års jubilæum 1905- 2005 af Kirsten Gausdal

ARKITEKTONISKE IAGTTAGELSER

KULTURLANDSKABET

Copyright, Kort & Matrikelstyrelsen

Kort 1: 4.000, Kort og Matrikelstyrelsen. Ca. 2007

ARKITEKTONISKE IAGTTAGELSER

Kortet viser Lilleskov Teglværks nutidige placering i udkanten af Tommerup Stationsby, hvor Lilleskovvej møder landsbyen.

Kortet angiver tillige de vinkler, hvorfra fotografierne på de følgende sider er taget.

Bebyggelsen Lilleskov Teglværk vider i dag om mindst fire forskellige opførelstidspunkter.

- A. Hovedaksen med ringovnen og den store skorsten, de rytmisk placerede, tilstødende tørrelader, samt den gamle velbevarede håndstrygelade - alle med hver deres store teglstenstage, må anses for at være den store bevarings- og kulturbærende del af anlægget. Bygningerne er opført i træ og for tørreladernes vedkommende forsynet med de karakteristiske udluftningsluger, der kan hejses op og ned via en talje. Dette system er fastholdt og viderebragt, selv om flere af tørreladerne har fået nye funktioner. Alle bygningerne er malet i den samme gule farve og tagene er belagt med tegl. Tørreladerne og ovenbygningen fremstår i et funktionsbestemt udtryk og udgør en homogen bygningsmasse.
- B. Lagerladen er beliggende langs Lilleskovvej og fungerer i dag dels som indgangsparti til teglværksmuseet og cafeen med de tilhørende aktivitetsrum, og dels som overdækning for parkerede biler.

Lagerladen er opført som en simpel stolpekonstruktion i træ med åbne sider og bølgeeternittag.

- C. Overdækningen af kasseføreren adskiller sig fra resten af anlægget ved at være delvist beklædt med eternitplader og have bølgeeternit på taget. Overdækningen fremstår i et rå og funktionsbestemt udtryk, og tilpasser sig alligevel anlægget på en homogen måde.
- D. Møbelladen i teglværkets nordøstlige hjørne er kun to år gammel. Bygningen er opført med de gamle tørreladers facader som forbillede, men fremstår ellers i nye materialer og med en afvigende taghældning og tagmateriale, samt en skæmmende stålport i gavlen.

Fig. 1

Lilleskov Teglværk set fra bakkedraget mod nord. Teglværket er bygget direkte ind i bakken. De store, smukke og karakteristiske teglstenstagflader er synlige i niveau med bakketoppen og ringovnnens skorsten rejser sig over taget mod Lilleskovvej.

Fig. 2

Lilleskov Teglværks tørrelader og store ringovnsskorsten set fra øst og fra udkanten af Tommerup Stationsby. Man kan tillige iagttage terrænfaldet mod vandhullet øst for fabrikken. Vandhullet kan også ses på de gamle målebordsblade fra både 1842 og 1928.

Fig. 3

Kig fra udkanten af Tommerup Stationsby til teglværkets tørrelader mod øst. De store niveauforskelle omkring teglværket ses tydeligt. Teglværkets tagflader befinder sig i niveau med bakkedraget mod nord vest og fordybningen med vand øst for fabrikken træder tydeligt frem.

Fig. 4

Teglværket set fra Tommerup Stationsby i regnvejr. Den store markante skorsten rejser sig også fra denne side som et varetegn over fabrikkens kæmpe tegltag.

Fig. 5

Lilleskov Teglværk er beliggende helt ud til Lilleskovvej, hvor en nyere lagerlade løber langs vejen og slutter helt op til hovedaksen i anlægget, som indeholder den store ringovn og den markante teglværksskorsten.

Fig. 6

Teglværkets tipvognsbane er bevaret og løber stadig fra den gamle lergrav på bakketoppen ved Talleruplund og dirkte ind i teglværket.

Lilleskov Teglværk startede i 1998 udlejning af et stort antal skinnecykler til turister, der her har en enestående mulighed for at se dette smukke fynske kulturlandskab på tættest hold. Det er muligt at køre ad den gamle banestrækning fra Tommerup til Glamsbjerg.

Skinnecyklerne vedligeholdes på teglværkets smedeværksted og opstaldes i teglværket om vinteren.

Fig. 7

Tipvognsbanen set fra bakken ved Talleruplund og ned mod teglværket, hvor skinnerne forsvinder direkte ind i bygningen, hvor de slutter ved kasseføreren inde i teglværket.

Fig. 8

Fra den gamle lergrav helt oppe ved Talleruplund er det kun Lilleskov Teglværks smukke og karakteristiske tegltage og den store skorsten, der vidner om, at der ligger så stort et bygningsværk for foden af bakken.

KULTURLANDSKABET

Fig. 9

Kig ud over kulturlandskabet fra lergraven på bakkedraget ved Talleruplund mod Brændholdt Bjerg og Frøbjerg bakke vest for Lilleskov Teglværk.

Fig. 10

Kig ad grusvejen fra lergraven mod Lilleskovvej og teglværket.

KULTURLANDSKABET

Fig. 11

Teglværket indpasser sig meget fint i kulturlandskabet med sine gamle, gulmalede tørrelader og de store tegltage samt ikke mindst den karakteristiske ringovns skorsten, der rejser sig højt over fabrikken.

Den nye møbelhal adskiller sig markant fra resten af anlægget i både dimension og materialevalg – især tagfladen med rød bølgeeternit og ovenlys, samt den store stålport i gavlen virker skæmmende for helhedsindtrykket af anlægget.

Fig. 12

Lilleskov Teglværk set fra Lilleskovvej og ved indkørslen og svinget ud for Kildebjerglund. Det første syn der møder en, når man ankommer til Tommerup Stationsby fra vest, er Lilleskov Teglværk med de rytmisk placerede tørrelader og ringovnens kæmpeskorsten, der rejser sig over de store teglstenstagflader, som et varetegn for både teglværket og byen.